

Kalendář plzeňský 2027

Eva Válková

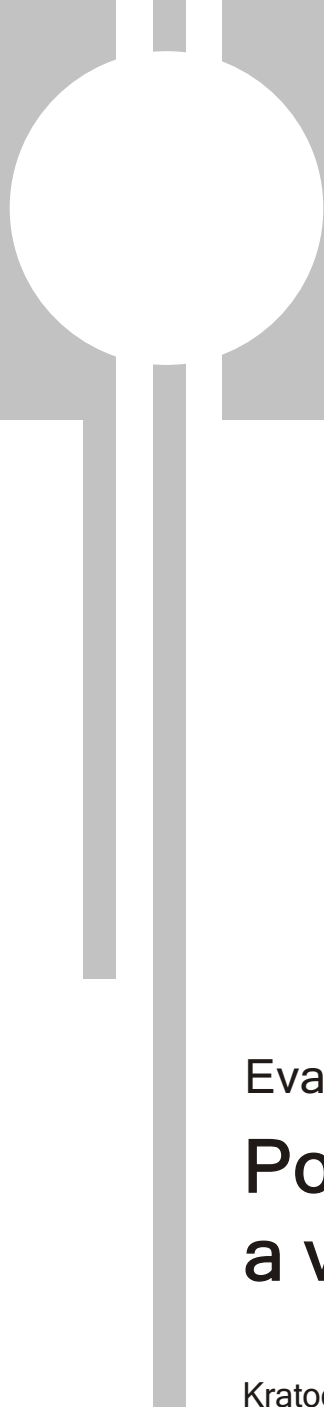
Pohádky a vzpomínky

Kratochvilné čtení na každý měsíc

Pro libris

Knihovna města Plzně, p.o.
Pro libris, z.s
Plzeň 2026

Kalendář plzeňský 2027

Eva Válková

Pohádky a vzpomínky

Kratochvilné čtení na každý měsíc

© Knihovna města Plzně, 2026
Text © Eva Válková, 2026
Prologue © Vladimír Gardavský, 2026
Illustrations © Jiří Poslední, 2026

I kalendář může léčit

Zdá se, že Eva Válková byla zrozená jako svébytná básnířka, soudě dle do dnešního dne vydaných dvanácti zralých sbírek veršů, i když na následujících stránkách se dočteme, že prvním autorčiným literárním pokusem byla pohádka o zajičkovi Chlupáčkovi napsaná v dětství, která dokládá její nutkání k psaní už v tomto věku. Nicméně matčina oprava všech hrubých chyb červenou tužkou místo pochvaly vzala malé spisovatelce na nějaký čas vítr z plachet. Soustavně pak začala psát básně od svých patnácti let, kdy se zamilovala.

Pro aktuální Kalendář plzeňský sepsala Eva Válková mozaiku vzpomínek na léta dospívání, ale neodpustila si každou svou drobnou prózu pointovat krátkou básní. Dozvíme se o její vášni k četbě od raného věku, o dětství prožitém v Mostě a Českých Budějovicích v úzkém kontaktu s babičkami, o jejím důvěrném vztahu se zvířaty, o jejích mnohaletých návštěvách pionýrských táborů i o její první cestě k moři do Rumunska. A v prosincové úvaze samozřejmě zavzpomíná na Vánoce. Určitě jedna z nejdůležitějších jejích vzpomínek se týká studia medicíny, kdy ve svých devatenácti letech byla přijata na Lékařskou fakultu UK a stala se Plzeňankou. Připomíná, že mnoho

oborů medicíny vyžaduje šikovnost a zručnost, kterými autorka, jak sebe-kriticky přiznává, zase tolik neoplývala – už jenom při nabírání krve, kdy se jako medicí učili jeden na druhém, se spisovatelce možná jenom náhodou nepodařilo kamarádce propíchnout žílu z obou stran. Literátka se pokoušela „uhnout“ k psychologii a nejbližším studijním oborem na fakultě byla psychiatrie.

A díky této specializaci se posléze stala i originální prozaičkou, jak ji dnes známe. Souběžně se svojí básnickou tvorbou si autorka začala zapisovat převyprávěné i nově vytvořené pohádky, a také bajky, poučné příběhy a staronové mýty na základě zkušeností z oblasti Gestalt terapie a psychosyntézy, které věnují pozornost především duši, imaginaci a vůli. Své vzpomínání v Kalendáři spisovatelka rovněž proložila několika terapeutickými pohádkami a také zájiovým pojednáním o psaní léčivých příběhů. Připamatovává repetici lidských sudeb a hlavně poznání, že to, co nás trápí, není jenom naše bolest, ale že ji podobně cítili i naši předkové od nepaměti. Prvních pět pohádek otiskl Evě Válkové časopis Tvar, ty se pak staly součástí souboru Srdceryvnosti, vydaného v roce 2017 v Plzni v edici Ulita, na něj pak navázala podobně laděná prozaická sbírka Prapříběhy vydaná ve stejné edici v roce 2025. Doufejme, že literátka bude v psaní pohádek i dalších vzpomínek provázaných s její profesí lékařky v psychiatrické léčebně v Dobřanech pokračovat.

S Evou Válkovou již mnoho let úzce spolupracuje chotěšovský grafik Jiří Poslední. Vyzdobil mimo jiné i její dvě zmíněné pohádkové knihy. Básnířka vydala loni též sbírku slovních ilustrací k jeho grafikám v publikaci Grafolyrika. A určitě se oba nepotkávají v tomto svazku naposledy.

Eva Válková napsala na okraj letošního Kalendáře dvě věty: „Vzpomínky se stávají pohádkami. Ale ne všechny.“ A pak také: „Slyšela jsem, že indiánští šamani tvrdí, že minulost leží před námi a budoucnost je to, do čeho couváme.“ Obojí chápu jako ideální motto k této knize. Snad se na mě autorka nebude zlobit, když těmito citáty svoji předmluvu uzavřu.

Vladimír Gardavský

LEDEN

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Pohádka první - kdy všechno začíná

Byla jednou jedna malá holčička.

Její maminka a tatínek učili mnohem a mnohem větší děti. Všem těm dětem bylo už patnáct a některým dokonce i víc!

Rodiče holčičky doma dohlíželi, aby se skutečně dobře učila, a tak uměla brzy psát i číst. Pod okny měli starý proutěný koš na prádlo s víkem a ten byl plný knih. Knih vyřazených ze školních knihoven, které přece nešlo vyhodit. V tom koši si holčička mohla vybírat čtení. Doma samozřejmě měli také zasklené skříně na knihy, ale ty knihy byly pro děti zatím nedostupné.

Holčička četla. Četla skoro všechno, i Hamleta – ale tomu v sedmi letech vůbec nerozuměla a také se jí vůbec nelíbil. Proto si na něj i po mnoha letech tak dobře pamatovala.

Holčička četla a pokaždé se do toho tak zabrala, že ani neslyšela, jak se rodiče hádají.

Oni se totiž snažili poučovat každého. I sebe navzájem.

Holčička četbě propadla. Hned v těch sedmi letech se rozhodla, že chce něco takového také vytvářet, a že až bude velká, bude spisovatelkou. Bude žít u nich na chalupě v údolí kouzelného potoka obklopeného lesy a tam bude

psát romány. Mezi psaním si občas vyjde na louky nebo na pole, kde se po dešti třpytí vltavíny.

A hned k tomu snu udělala první krok.

Napsala pohádku. Do malého školního notýsku, linkovaného většími řádkami. A tak to byla pohádka na několik listů, i když byla krátká.

Byla to pohádka O zajíčkovi Chlupáčkovi.

Chlupáček byl ještě chlapeček a měl maminku, která mu dávala dobré rady. Ale Chlupáček, jak už to tak bývá, neposlouchal, hopkal, kam neměl, a tam ho poštípaly mouchy.

Byla to taková výchovná pohádka. Jak jinak, v učitelské rodině.

No a potom, když ji holčička dopsala, šla se s ní pochlubit mamince. Myslela si, že je to skvost. Novorozený text se autorovi většinou nejvíc líbí.

A co se nestalo! Maminka měla takovou dvoubarevnou tužku, takzvanou inkoustovou. Byla tam z jedné strany modrá tuha a z druhé červená. Mamin-ka použila tu červenou stranu a dvakrát podtrhla každou chybu. Chyb našla dost. Pro holčičku ve druhé třídě byla vyjmenovaná slova velkou neznámou. Záludnosti češtiny, třeba kdy používat s a kdy z, to také. Holčička složitý prapovpis neznala, ale její maminka se rozhodla to zčásti napravit.

A tak všechna špatně napsaná slova musela holčička přepsat desetkrát správně.

V těch dobách se věřilo, že pochvala děti kazí.

Ale protože holčička už tehdy měla duši umělce, tak se urazila.

Psala samozřejmě dál, ale už nic z toho rodičům neukazovala.

A už vůbec ne zamilované verše.

Až když jí vyšla první kniha básní, tak se jí rodičům pochlubila. To bylo téměř po čtyřiceti letech.

A rodiče? Chválit se pořád nenaučili.

* * *

Kdo by to řekl

Že slova

Jsou pastí

Že písmena

Mají drápky

Že příběhy

Omámí

Více než alkohol

A já opilá

Permanentně

V moři literatury

Se topím

Barevný korálový svět

Pod hladinou

Šedých skutečností

ÚNOR

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Únor je nejsmutnější měsíc

Po smrti milovaného zůstala princezna sama.

Vlastně na zámku sama nebyla, kolem ní pobíhaly spousty dvořanů a sloužících.

Ale přesto se cítila jako na opuštěném ostrově.

Kolem ní jen bezútěšné moře, moře žalu, které ani nebylo hluboce černé, jen šedivě mrtvé, bez záblesků barev ryb.

Princezna věděla, že se smutkem je to jako s bažinou, čím hlouběji propadnete, tím menší šance je svým úsilím vyběhnout.

Ale stejně cítila, jak se propadá.

A ona nechtěla být bezmocná.

Tak nezbývalo, než se vydat k čarodějnici.

Alespoň tak lidé té ženě v lesích říkali.

I když se k ní utíkali pro pomoc.

Princezna byla přesvědčena, že čarodějka jí dokáže porozumět a ulevit, tím spíš, že žije sama.

Ale zjistila, že ta mocná žena sice bydlí daleko od lidí, ale opuštěná není.

Našla ji ve společnosti koček, sov, havranů, možná i nějaký netopýr v příšeří vzadu tam byl.

Princezna žádala elixír, který by jí vrátil radost.

Materiálu by na něj mělo být dost, z trámů visela spousta svazků sušených bylin.

Jenže čarodějka řekla:

„Žádné čaje by ti nepomohly. Ty léčí hlavně rány na těle, a ty máš zraněnou duši.

Povídej mi o svém milovaném.“

Princezna se tedy ponořila do svých krásných vzpomínek, do té hřejivé radosti.

Když dovyprávěla, uslyšela:

„Ale ty, princezno, jsi šťastnější než většina lidí. Málokdo zažil tolik úasných potěšení.

Pojď se mnou, něco ti ukážu.“

Čarodějka zavedla princeznu do kouta zahrady, tam pod stromy.

Ukázala na řady plochých kamenů.

„Tady mám hrobečky svých společnic, koček.

Už jsem jich měla... a měla jsem je opravdu ráda.

Ale nechodím sem plakat.

Chodím sem poděkovat jim za všechno, co mi daly.

Ten léčivý elixír je vděk.

Vděk za všechno, co jsi dostala od milovaného.

Už jenom to, že jsi mohla milovat, je dar.

Někteří nešťastníci to nedovedou, nebo se tomu brání nebo jim brání jejich nezahojená zranění.

Ale ty, princezno, díky vděčnosti budeš silná.

Tak silná, že tě minulost nebude oslabovat. Naopak ti dá energii.

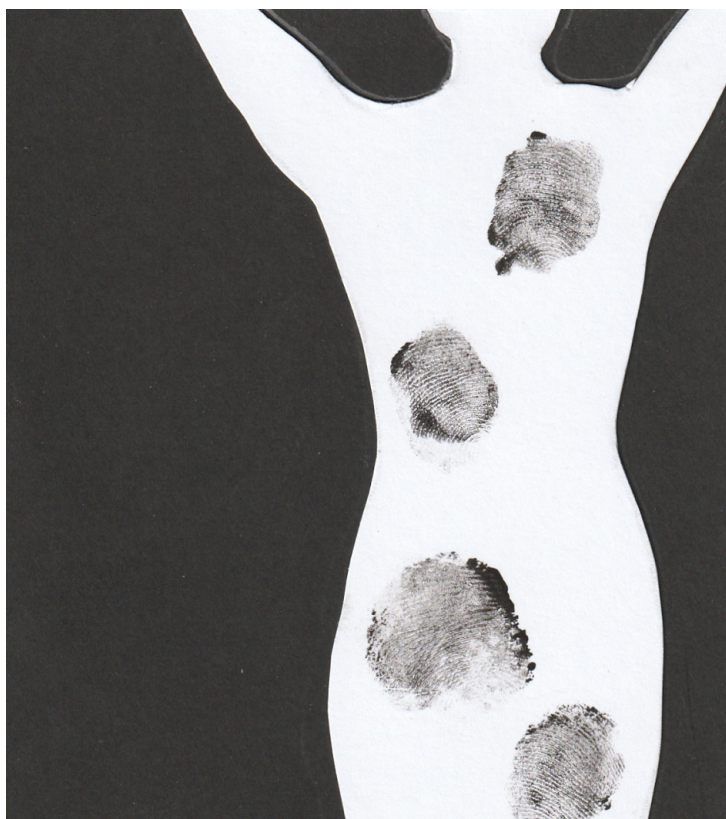
Uvidíš.“

I my určitě uvidíme, když tu radu poslechneme.

* * *

Dívat se
Za svými brýlemi
Jen svýma očima
Někdy nestačí
Chtěla bych
Vidět
Brýlemi moudrosti
Brýlemi radosti
Brýlemi víry

Že slova
Co napsal
Milovaný
Svými dotyky
Na mou kůži
Zůstanou zapsána
Až do
Konce té kůže
Až do
Konce kroniky vesmíru

BŘEZEN

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Měsíc příběhů - o zvířeně a trochu i o mé rodině

Chci také vyprávět o mojí rodině a jiné zvířeně. I když to neumím tak, jako ten slavný spisovatel.

Závidím mu (pozitivně) jeho talent i jeho zoologickou zahradu. I dětství na řeckých ostrovech.

Ale zpět k tématu.

Moje matka byla výjimečná žena. Nebyla zrovna příliš mateřská. Myslím, že se jí všichni trochu báli.

I já.

Ale naučila mě spousty užitečných věcí.

Matematiku a myslet logicky. A připravila mě na to, že život není žádná pohádka.

Mnohokrát jsem slyšela o Meresjevovi a o tom, jak ve Spartě házeli nedošené děti ze skály. Znělo to, jako by mě tam chtěla hodit. Udělala jsem totiž své mamince čáru přes rozpočet, když jsem se narodila dva měsíce před termínem. A potom se mnou ještě ty dva měsíce musela být v nemocnici! A nemohla učit!

Ale to nejdůležitější, moje máti byla přísná na lidi, ale ne na zvířata, takže mě naučila mít ráda zvířata.

V kočárku jsem vozila vždycky jen medvídky. A plyšovou opičku.

Tedy jako malá. Jako velká jsem si do kočárku pořídila tři děti.

Ale před dětmi jsem měla kočky, laboratorní krysy, myšky, křečky.

A s dětmi rybičky, kočky a psy. To všechno najednou.

Naši jezevčáci se s našimi kočkami snášeli tak dobře, že se s nimi snažili i spájit.

A také olizovali kotátka. Pod mým přísným dohledem a ještě přísnějším dohledem kočky.

Koček jsem měla spousty.

Ta první, kterou pořídili rodiče, byla černá. Byla fantastická. Uměla chodit na vodítku. Šla klidně i kilometry a ještě na tom vodítku v polích ulovila myš.

Od té doby jsou černé kočky moje jednička, navzdory pověrám.

Ale měla jsem kočky všech barev, nevybírala jsem si. Spíše si kočky vybíraly mne.

Mám ráda i psy.

Všichni psí sousedi se nechávají podrbat, když mě předem očuchají.

Jenomže psi nemají tak hebký kožíšek a nedovedou tu kouzelnou věc. Nedokáží přist. Ale na druhé straně - vymysleli si ty psí oči. A také jsou častěji přítulní.

Měla jsem i přítulnou krysu. Bílou. Bydlela se mnou na vysokoškolské koleji v peřináku. Tam bydlela ta krysa. Já ne. Jaruška, tak se jmenovala, mi sedávala na rameni a pacičkami se přidržovala mých brýlí. Až potom, jednou za půl roku, jak bylo jejím zvykem, přišla uklízečka.

A já krysu Jarušku musela vrátit do laboratoře. Za to se jí doteď omlouvám. Tedy té kryse (i když nejpřesněji – byla to samička laboratorního potkana). Ale tehdy mě jiné řešení nenapadlo.

Také jsem už později chovala kotě společně s krysou, tou, co prodávají ve Zverimexu.

Takovou barevnější variantou krysy.

Kotě se krysy bálo.

I když je oddělovaly mříže klece, mělo respekt.

Krysa dožila svůj život a bývalému kotěti by dnes bylo dvacet let. Přes devatenáct let mi přinášelo radost.

Ano, čas běží.

V areálu psychiatrické nemocnice, kde jsem bydlela, mi lidé házeli na zahradu kočky, které vyrůstaly s mými dětmi. I když pediatři měli námitky proti zvířatům v domácnosti. Hrozili alergiemi a astmatem. To se díkybohu nestalo. Ale ani sousedi, stejně jako pediatři, neměli rádi ani kočky, ani moje psy. Jenom své mazlíčky. Ale pavlačové spory si nechám pro sebe.

Moje zvířena mi to vynahradila. Přítulností.

Antidepresiva

Všechny smutky utiší
Zamilované
Psí oči
Všechny smutky utiší
Hebký nebo drsný
Jazýček
V dlani
Tedy psi
Tedy kočičí
Všechny smutky utiší
Předoucí
Hebké klubíčko
S drápky

Kožíšek
Koťátko
Psí
Medvědí
Myší

A když
Je doma pusto
Alespoň
Kosí zpěv
Za oknem

DUBEN

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Měsíc dětství

V dubnu jsem se narodila. Vlastně celý tento soubor je vzpomínání.

Ted' bych se chtěla věnovat babičkám. Babičky jsou důležitou součástí rodiny. Za našeho dětství bývaly náhradními maminkami, jestliže se ženy věnovaly svému povolání. Když jsem se narodila, téměř všechny matky odkládaly své děti ve dvou nebo ve třech měsících a babičky se o děti staraly ve většině rodin. V horším případě se staraly jesle. Ale ty já neznám. Zažila jsem jen dlouhé izolace v nemocnici. Mnohatýdenní. Čtyřikrát během prvních tří let života.

Moje babičky to měly těžší. Zažily dvě světové války, a proto si tak hodně cenily toho, co jim po nich zbylo. Každé zbylo to nejdůležitější. Jedno dítě.

O mě tedy pečovaly dvě babičky. Postupně. Jedna do tří let v Mostě, druhá poté v Budějovicích. Pravda, ta druhá, budějovická, se o mě starala a vychovávala mě společně s mateřskou školkou, protože se věnovala hlavně mladšímu bratrovi.

Byly to hodně rozdílné babičky. I když obě byly vdovy, přibližně stejně staré a asi i přibližně nemajetné. Ale tím jejich podobnost končí.

Ach ano, podobnost. Bratr byl podobou do jedné rodiny, já do druhé. A tak jsme zažívali: „Ten je náš, ta není naše.“ A naopak. Byli to Montekové a Kapuleti v praxi v jedné rodině.

A ještě dalším se babičky lišily, třeba tím, že jedna štupevala a druhá háčkovala. Štupovací babička používala co nejtlustší jehly a háčkovací babička co nejtenčí háčky.

Já jsem samozřejmě měla raději babičku, která měla raději mě (tu, co háčkovala). Druhá babička mě kritizovala. Dítě nepotřebuje slyšet, že je ošklivé, hloupé a nešikovné. Ani když už je vlastně dospívající. Ba dokonce ani dospělí to neslyší rádi.

A co nápodoba? Zasmějte se, teď: když háčkuji, používám co nejtlustší háčky.

Přidávám něco o mých v dětství nejdůležitějších městech, protože to byla města mých babiček.

Omlouvám se, Plzeň se pro mě stala důležitou až v devatenácti.

Most

Křtěna v kostele
Později pojízdném
Město
Už jen
Ve vzpomínkách
Hněvín se hněvá
Ale mě
Rozmazluje
Jako babička

I sirnatý vzduch
Voněl
A navíc
Před našim domem
Kvetly růže

České Budějovice

Důvěrně známé
Ve všech zákoutích
Která starobyle
Hlásají majestát krále

A všechna ta
První písmena školy
První písmena lásky
Všechny zhltné stránky
Až k maturitě
Všechna ta první první
Bez brýlí dospělosti
Jen na hřejivých
Vlnách pocitů
Jen na hřejivých
Vlnách vzpomínek

KVĚTEN

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Měsíc laškující - O ptákovi

(převyprávěno)

Žila, byla jedna princezna.

Ale nežila na hradě, jen v paneláku.

Pocházela samozřejmě z královského rodu, jenže vzpomínky na království už se rozředily, jak se předávaly po mnoho generací.

Předávala se také legenda o kouzelném ptákovi.

V té pohádce onen pták přinesl štěstí jedné dávné princezně, přilétl, usedl na větev a...

Vlastně už se přesně neví, co se stalo, jisté je, že princezna žila s princem až do smrti. A šťastně.

Téhle naší princezně z paneláku nebylo úplně jasné, jestli pták přinesl prince, nebo jestli to bylo naopak. Ale na tom nezáleželo. Výsledek bylo štěstí, děti, pokračování rodu.

Princezna tedy věšela do okna větev k přilákání ptáka.

Nevěděla, jestli si má přát, aby to byl orel nebo sokol. Nebo – možná by stačil alespoň vrabec.

Princezna čekala a čekala dlouho. Vlastně čekala celé roky a...

A nic.

Pták nepřiletěl.

Až jednou takhle princezna otevřela okno a uviděla se v něm jako v zrcadle.

Uviděla svůj obličej s mřížemi a sítěmi vrásek.

V šoku strhnula větev (i se záclonou, ale toho si nevšimla) a běžela tu větev vyhodit do popelnice.

U popelnic potkala nějakého muže.

Také už nebyl nejmladší, ale měl krásné, průzračné oči, mile se tvářil a hebkým hlasem promluvil:

„Prosím, chcete vyhodit i tu záclonu?“

Princezna strnula, protože ani nevěděla, že něco vláčí za větví.

„Mně by se ta záclona totiž hodila. Včera jsem se přistěhoval tady naproti a zatím mám jen holá okna a skoro holý byt,“ pokračoval ten postarší přitažlivý princ.

„Jen si ji vezměte,“ řekla princezna, „mám takových i víc. Když mi ukážete vaše okna, já se ráda s vámi o svoje zásoby podělím.“

A jak tak obhlíželi ta okna, zjistila princezna, že On je nejen milý, ale také osamělý a něžný a vůbec... že je to opravdu opravdový princ.

A protože princ a princezna se k sobě hodili, princezna už nepotřebovala větev k přilákání bájného ptáka.

A žili šťastně, tedy s malými hádkami a velkými usmiřováními, až do smrti.

* * *

Zmrzlá
Zazděná
Zakletá

Čekala princezna
Vězeň samoty
Skoro navěky

Vřelý pohled
Vřelý hlas
Doteky prince
Ji osvobodily

Ted' už ví
Jak si vyložit
Pohádku
O ptákovi

ČERVEN

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Měsíc jahodově pohádkový

Stalo se to najednou. Nepohádkově.

Princezna se přejedla jahod.

Byla s rodiči na návštěvě v sousedním, jižním království, kde právě kvetly louky a jahody dozrávaly. Byly velké, červené, sladké a čerstvě utržené. Ty jahody.

Ale kvůli nim samozřejmě nepřišli.

Pozvali je, protože jejich jediný princ si chtěl vybrat manželku a poslal oznámení všem dostupným princeznám.

Princ se chtěl blýsknout a naplánoval plesy, rytířské turnaje i hony – kdyby snad některá z princezen byla lovkyně.

Ale naše princezna se k lovu manžela ani nedostala.

Služky jí přinesly do komnaty tu velkou misku jahod, lákavých tak, že se jim nedalo odolat.

Za pár hodin se jí kůže obsypala pupínky a rozlily se po ní červené fleky.

Nikdo nevěděl, o co se jedná.

Chytila nějakou exotickou nemoc? Nebo byla otrávena?
 Rychle ji posadili do kočáru a vezli domů k lékaři.
 Jen taktak stačila vzkázat princovi, že se omlouvá.
 Doma rodiče povolali hned tři doktory. Ale ani ti si nebyli jisti diagnózou.
 Vyšetřovali, vyptávali se a radili počkat, protože to zatím nevypadalo na nic vážného.
 Princezna musí ležet, měřit si teplotu, hodně pít – a potom se uvidí, nařídili.
 Princezna plakala. Pro plesy, pro prince... ale i tak se brzy uzdravila.
 A lékaři mohli vydat verdikt: byla to reakce na jahody.
 Princezna byla dál smutná. Přišla o ty oblíbené červené pochoutky a také o všechny naděje na štěstí – alespoň tak jí to připadalo.
 Ale protože jsme v pohádce, stalo se něco pohádkového.
 Ten jižní princ za naší princeznou přijel.
 Většina ostatních princezen byla okouzlena těmi zlými hochy, tedy turnajovými rytíři s jejich meči a drsnými způsoby, a naopak žádná neokouzila prince.
 A tak si řekl, že se pojede podívat na tu, kterou neviděl.
 A protože jsme pořád v pohádce, tahle princezna se mu na první pohled zalíbila.
 Její kůže už byla bez poskvrny a její oči při pohledu na prince zazářily.
 A princ byl rád, že ji dokázal potěšit.
 A tak se ze sebe těšili až do konce života.
 Žili šťastně, jak už jsem vysvětlila, to znamená s malými hádkami a velkými usmiřováními.

* * *

Jahodově šlehačkové
 Je první políbení
 A vlání vůní
 Rozkvetlých luk
 Bušení srdce
 Taky červené
 Co nevybledne
 Vzpomínáním
 Léto se vrací
 S každým milovaným

ČERVENEC

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Měsíc červenání

Na tábor, tedy na pionýrský tábor, jsem jezdila od pěti let.

Moji rodiče obvykle trávili první měsíc prázdnin bez dětí.

Já jsem ale nesmutnila. Milovala jsem tábor na Berounce. A celý rok jsem se na něj těšila (a padesát let jsem na něj jezdila). Byl to krásný, letní čas, krásné místo pod hradem, a ti lidé!

Byla tam moje sestřenice, pro mě fungovala jako chápající a naslouchající starší sestra, strýček byl hlavní organizátor a hlavní vedoucí tábora. Občas tam zajela teta, přestarostlivá to žena, s nějakými dobrotami. A ještě jsem se tam setkávala se spoustou přátelských lidí.

S jednou kamarádkou jsme si hrály na myši královny a snažily se chytat myši do ruky, abychom si pohladily hebký kožíšek. Ale když jsme nějakou myš ulovily, to zvířátko nějak nemělo chuť se mazlit, spíše se snažilo hryzat do našich prstů. No, a taky bylo úžasné, jak jsme všichni spali ve stanech s podsadou a na slamnících.

Na táboře jsem se poprvé zamilovala. Když jsem se topila.

Bylo mi sedm a ještě jsem neuměla plavat, jen jsem řádila v řece s nafukovacím kruhem. Berounka pod Křivoklátem je plná peřejí. Je to tedy rychlá voda a silnější, než se zdá. Ale já, jak mi velí má povaha, chtěla uplatnit svou vůli a plavat proti proudu. Řeka mi okamžitě strhnula tu nafukovací věc ke kotníkům, ale já jsem nechtěla kruh nechat uplavit. Tak jsem ho držela zaháknutý za ohnutá chodidla. Hlava se mi potápěla a já pod hladinou statečně polykala andělíčky, dokud se neobjevil anděl spásy. Celé se to odehrávalo za zákrutem řeky, takže to nikdo neviděl, ale náhodou se tam objevil On.

Ten dokonalý devítiletý muž mi podal ruku, vytáhl mě a chytil kruh. Perfektní akce. Můj obdiv sahal až... asi až k oblakům. No, zamilovala jsem se se vším všudy. Tedy bez milostných psaníček nebo schůzek a polibků. Ale zato červenání spoustu. A ta síla! Síla silnější než Berounka!

Obdivovala jsem toho kluka natolik, že jsem se neodvážila na něj ani promluvit. Ale ukázala jsem ho potom zdálky sestřenici a ta mi řekla, jak se jmenuje, kde bydlí a kolik má sourozenců. Byl to totiž její spolužák.

To okouzlení mi vydrželo sedm (nemohu za to, ale opravdu sedm) let. Až ve čtrnácti se mi začali líbit i jiní kluci, takoví, které jsem vídala častěji než o prázdninách. A definitivně jsem se zbavila první zamilovanosti až po první puse, takovém krátkém dětském polibku od jiného patnáctiletého muže.

Tehdy, před těmi lety, si spolu holky a kluci začínali až v osmé nebo deváté třídě. Ne v první třídě jako dneska. Nezávidím to prvňáčkům. Zamilovanost dává křídla a zároveň je to past s hodně ostrými zuby.

* * *

Popelka
Nosila
Dětské střevíčky
A neuměla tancovat
Potkala prince
Ještě nevěděla
Co
Se může stát
Co všechno

Žila
Ve skleněném světě snů
Ale tango života
Už číhalo

SRPEN

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Měsíc dovolených

To že je moře? Takové divné pokračování oblohy... divila se malá holčička.

Bylo jí sedm a zírala z oken vlaku, který jel už dva dny do Rumunska.

Dovolenou většinou trávili rodiče sami, teď ale udělali výjimku.

Byla to jediná výjimka na dlouhou dobu.

A určitě se nebudete divit proč, až ten příběh dovyprávím.

Anebo možná budete.

Ale to se stává, že král a královna chtějí být sami. I když v našem případě to spíš byla královna, která se nechtěla o manželovu pozornost dělit. A to ani se svou dcerou.

Ale zpět k vyprávění.

Moře vypadalo jako divná obloha, protože na obzoru hladina vody a hladina nebe splývaly. Černé moře bylo šedivé a vzduch za soumraku také.

Ale už druhý den bylo moře úžasné.

Hřejivá voda s dovádivými vlnkami a drobnými mušličkami na příjemně teplém písku.

Holčička si to moc užívala.
 A rodiče se ji snažili naučit plavat.
 Opravdu pěkné.
 Jenže za tři dny – ta pohroma!
 Mamajská horečka tomu říkali.
 No ano, horečku holčička měla a také průjem a anginu.
 Dvě nemoci najednou, seshora i zezdola.
 Tedy bolel nejenom krk, ale i břicho.
 Proto musela zůstat na hotelu, zatímco rodiče chodili k moři.
 Ale nezůstávala sama.
 Jedna mladá učitelka, která měla ráda děti, četla holčičce z knížky o Štoplí-
 kovi.
 Ta učitelka byla z Popradu a četla slovenskou knížku.
 Slovenština byla tehdy náš druhý jazyk.
 Bývaly v něm i rozhlasové zprávy, takže holčička rozuměla. Tedy převážně
 rozuměla.
 Štoplík byl korkový špuntík, který zažíval nejrůznější dobrodružství.
 A tak si holčička odnesla do dospělosti zálibu ve čtení i ve slovenštině
 a znalost, že korek je kůra zvláštního druhu dubu.
 Až do dospělosti si ta Štoplíkova dobrodružství nepamatovala, protože
 si pořídila mnoho vlastních dobrodružných příběhů i jiných dobrodružství
 v džunglích lidských duší.
 A jestli se ptáte, zda se uzdravila, tak ano.
 A v moři se ještě dvakrát vykoukala, i plavat se tam naučila.
 Takže srpen byl dobrý měsíc s mnoha obohacujícími zkušenostmi.

* * *

Básně tehdy	A nepopsané
Ještě spaly	Bílé plochy
V moři	Zkropily
Koráli ale	Cákance barev
Už začali	Budoucích
Budovat své útesy	Obrazů
A ryby	Prožitých příběhů
Už se třpytily	
Neónově	

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Měsíc učení - O šťastné a nešťastné princezně

Byly, nebyly. Šťastná čtenářka a nešťastná písařka. Teď si ale nepředstavujte středověkou písárnu, kde u vysokých, dřevěných pultů, u nichž se mimochodem při psaní stálo, stojí většinou mladí muži, znalí písma, a píší. A píší. A píší. Mezi ně by se princezna postavit nemohla. Už proto, že v té době bylo umění psát vyhrazeno jen nemnohým, nejčastěji mnichům a kněžím.

Princezna písařka se rozhodla, že je to tak krásné, že to chce umět taky. Co? No přece psát knihy! A tak se pokoušela psát. Jenže – od rodičů byla vychovávána k tomu, aby zbytečně nemluvila. Ale když tak ráda četla tlusté knihy... tedy nedá se říct, že je četla, ona je polykala, hltala je, cpala si je cestou očí do mozku po tak velikých lopatách, že to byly spíš lžíce bagrů... Tedy protože princezna šťastná čtenářka tak ráda četla, měla dost velké zkušenosti s četbou, vlastně přečtených cizích zkušeností měla až až.

Aha, já jsem na něco zapomněla. Zapomněla jsem vám říct, že princezna šťastná čtenářka a princezna nešťastná písařka byly ve skutečnosti jedna jediná osoba. Jedna princezna, kterou tak moc bavilo čtení a současně jí tak moc nešlo psaní těch dlouhých, krásných, tlustých románů. Protože vše se dá říci jasně a stručně, ne?

Je ale docela možné, že jste se sami domysleli, proč ta princezna byla nešťastná.

Byla to tedy jen jedna šťastná čtenářka a nešťastná písárka.

A psaní příběhů?

Ono s příběhy se to má tak. Bývají léčivé.

Kdesi na začátku, na začátku věků, když ještě žili lidé v tlupách, stačilo vyprávět si příběhy u ohně. Tehdy, kdy se ještě mohli kolem toho ohně všichni posadit a všichni se navzájem slyšeli.

Pořád to nějak šlo, když lidé bydleli jen v osadách.

Ale ve městech?

Tam už bylo třeba vyprávění šířit na několikrát.

Ona ale ta „tichá pošta“ není příliš spolehlivá.

A z toho vznikla potřeba spolehlivě zaznamenávat.

Potom jakási Múza – nebo to byla víla kmotřička? – vsadila někomu do hlavy nápad zobrazit řeč znaky. Napřed se psaly jen čárky, potom složitější obrazce. Vrývaly se do hlíny, tesaly se do kamene, zaznamenávaly se na kůži, na papyrus, na papír. Taková slova už nešlo zapomenout nebo vzít zpátky.

Ta slova byla ještě přilnavější než svízel přitula.

Tak se začalo věřit, že slova přetrvávají navěky. A že autoři těch slov si zajistí věčnost.

Nad tím se ovšem bohové mohli jen usmívat: Oni si myslí, že se nám přiblížili, ti pisálkové jedni. Jako by nějaká sbírka takových jejich záznamů nikdy nemohla vyhořet, jako alexandrijská knihovna třeba, jeden požár a snadno může být po věčnosti.

A přesto bylo mezi lidmi stále více takových, kteří chtěli zanechat svou nesmazatelnou písemnou stopu.

A pořád je jich stále víc a víc, že?

Všichni se snaží vydrápat na ten vrchol Olympu k nesmrtelnosti.

Bohové se nadále usmívají a lidé se nadále pokoušejí psát a psát.

A další lidé překotně polykají vytvořené příběhy.

Takoví nadšení čtenáři jako naše šťastná princezna.

Byla šťastná, opravdu. Dokud ji nenapadlo, že také něco sepíše.

Potom poznala, že je to ošemetná lopota.

Slova se nechtěla správně a elegantně poskládat.

Některá slova jako plevel vrůstala do každé věty, jiná slova nebyla dost výstižná a zněla, věty byly příliš dlouhé nebo krátké, pravopis se v proudu příběhu zapomínal...

A nakonec, když už to všechno do sebe nějak víceméně zapadlo a dalo se to číst, jeden ze čtenářů se dokázal zeptat: „A co tím autor vlastně chtěl říci?“

Taková otázka musí zarazit všechny píšící.

A co tím chci říci já?

Tedy, omlouvám se, každý příběh si můžete vyložit po svém.

Vždyť dobrý příběh má mít několik možných výkladů, že?

Tedy, když je dobrý.

Ovšem.

Ale jaký příběh jsem vytvořila, to nepoznám.

Zvláště, když je to moje roztomilé novorozeně.

Tedy když je to děťátko princezny.

* * *

Psát o psaní

Je radost

Je neštěstí

Múza

Duhový motýlek

Se třepotá

Sem a tam

Běhejte za ní

Přes louky

Přes trní

Prodírejte se lesem

Prodírejte se peřejí

Zapomeňte počítat

On vám to někdo

Spočítá

ŘÍJEN

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Měsíc vyšších studií – Medicína

Odblaňovat maso jsem se naučila na pitevně. Z nedostatku kuchařských zkušeností. V pitevně sice čpěl formaldehyd silou úderu kladivem do hlavy, i samotné tělo dokáže vydávat pach stejně intenzivní, ale něco praktického vás tam naučí.

Proč jsem se vlastně dala na medicínu?

Když jsem se blížila k maturitě, měla jsem se rozhodnout o svém povolání. Tehdy mě volalo hodně věcí. Rozhodlo hlavně to, že jsem chtěla být se svým klukem, se kterým jsem na gymnáziu seděla v lavici. Přitom jsem nechtěla být jako moje máti, profesorka matematiky.

I když za to asi nemohla matematika, ta nejpřesnější z věd, kterou jsem uměla – musela jsem ji umět ze všech předmětů nejlíp, přece.

Také by mě moc bavilo v přírodopisném oddělení muzea počítat broukům nožičky. Nebo léčit zvířata. Vždyť už od malička jsem v kočárku vozila jen plyšáky, žádnou panenku (zvláštní, že bych se jako opičí mládě potřebovala přidržovat hebkého kožíšku?). Pro mě tedy byla ve hře veterinina. Jenomže můj kluk, syn zdravotní sestry, chtěl být doktorem. A moji rodiče tehdy dávali najevo, že mám zvládnout tu „nejtěžší vysokou školu“.

Proč vlastně má medicína pověst nejnáročnější školy? Určitě vyžaduje hodně biflování – třeba všech latinských názvů stovek kostí v těle, včetně názvů jejich, i těch nejdrobnějších, zářezů a hrbolů. Před maturitou jsem v tom viděla jen výzvu, skutečně jen intelektuální výzvu. Ale netušila jsem, že těžší bude zvládnout emoce. Že je nutné projít tím náročným kontaktem s nemocí a smrtí, kterému se všichni, kromě zdravotníků, pokud možno vyhýbají.

Samozřejmě, před maturitou jsem patřila k těm, kterým se při pohledu na krev dělá špatně. Jeden budoucí primář chirurgie (kdo by to byl tenkrát tušil), při praktikách na chirurgickém oddělení omdlel při první návštěvě u lůžka. Odborný asistent se ho snažil zachytit, protože padal hlavou přímo na radiátor. A tak se oba svalili pod lůžko vyděšeného pacienta. Víte, je zajímavé, že některé děsivé zážitky se postupem času změnil v úsměvné vzpomínky. Kéž by se to podařilo se všemi.

Je také samozřejmé, že mnoho oborů medicíny vyžaduje šikovnost a zručnost. Třeba taková chirurgie. Už jenom nabrání krve. Představte si, že jsme se to jako medicí učili jeden na druhém! To bylo... Mně se jenom náhodou nepodařilo kamarádce propíchnout žílu z obou stran. Dokonce jí ani nečouhala jehla z druhé strany lokte (i to se spolužákům povedlo), ale šikovná jsem nikdy nebyla. A tak jsem se pokusila uhnout k psychologii. A té je nejbližší psychiatrie. Bohužel jsem si v té době neuvědomila, že psychiatrie na rozdíl od psychologie řeší obvykle úplně jiné problémy.

Takže ano, dokončit studium medicíny byla pro mě velká výzva. Několikrát jsem během těch šesti let měla velkou chuť ze školy odejít. Jenomže výchova ve stylu: „toho bohdá nebude, aby český král z boje utíkal“, přinesla své plody.

Český král skončil v psychiatrické léčebně jako doktor, protože si myslel, že se tam bude cítit stejně, jako se cítil ve funkci pomocné vědecké síly na psychiatrii ve fakultní nemocnici. Ale to bylo překvapení. Ono ne! Problém je v tom, že na každém pracovišti byly úplně jiné podmínky. Především pacienti.

Život přináší tolik překvapení. Medicína mi přinesla ještě něco: od října roku 1972 jsem se stala Plzeňákem. Ať si rodilí Plzeňané říkají cokoliv. A hlavně – medicína musí všem otevřít oči, aby zjistili, o čem ten život vlastně je.

Medicína

Plzeň	Prožitky
Sbírá řeky	Do podkoří duše
Já sbírala	A hluboko
Semestry a lásky	Hluboko
Seznamy znalostí	Se něco
Do šedé kúry	Začalo léčit

LISTOPAD

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Strašidelný měsíc - Dvě listopadové pohádky

O koštěti

Kdysi jsem slyšela, jak se stát čarodějkou.

Za horami minulostí, proti proudu času, u pramenů dějin, bydleli lidé v lese.

Vymýtili kruh a po obvodu z kmenů postavili hradby, uprostřed hořel oheň.

Oheň hlídaly a živily ženy.

Muži se vydávali za hradby do divokého lesa lovit divoké tvory a byli stejně svobodní jako oni, užívali si volnosti.

Ženy žily uvnitř, zůstávaly uzavřeny.

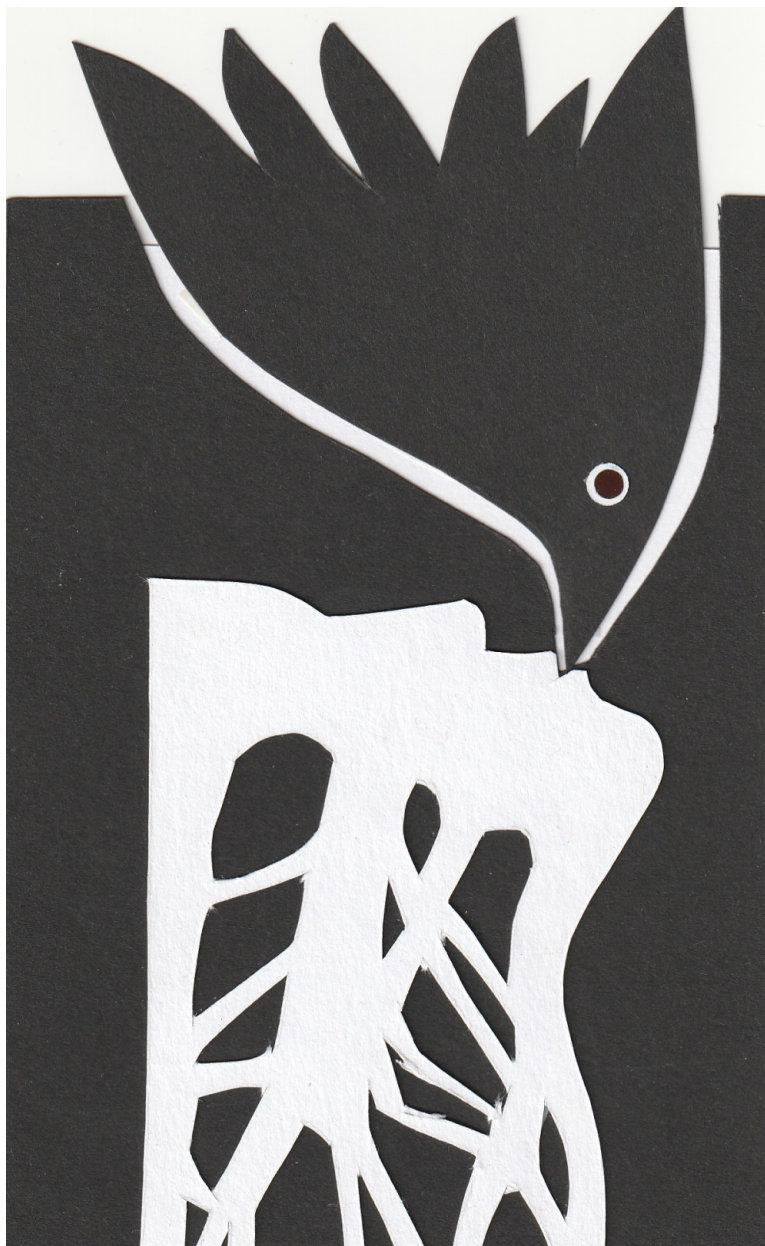
Až jednou...

Jednou vyrostla těsně za hradbami bříza. A její větve splývaly přes palisády a k ženám zeleně ševalily.

Jedna mladá a odvážná dívka chodila poslouchat tomu hlasu častěji než jiné.

Vezmi si mou energii, volala bříza. Můžeš se vznést a přeletět hradby, užít si svobodu a svobodně se můžeš i vrátit.

Když přelétneš, můžeš získat také dary lesa. Rostliny ti půjčí své listy, kořeny, květy i plody, nejen potravu, ale i kouzlo léčit. Budeš mocná, budeš

zahánět nemoci. Teď jsi bezmocný pták bez křídel, ale můžeš se stát okřídlenou bohyní, kterou kdysi všechny ženy byly. Pomohu ti, když se rozhodneš.

Máš volbu. Dál se držet při zemi a mít jen doušek vzduchu v dřevěné kleci.

Nebo chceš nad zem? Do povětří, do riskantního opojení svobodou a schopností?

Chci létat, odpověděla ta mladá žena. A z březových větvíček si vyrobila koště...

Létat se potom naučily i další ženy. Odlétaly, vracely se a léčily. A přesto jim ti omezení říkali čarodějnice a báli se jich.

A někteří, ti, co chtěli vládnout, je i upalovali.

Ale možnosti a schopnosti přežily.

I teď se můžeme stát čarodějkami, opatřit si koště a vznést se nad omezení, jako ta první odvážná.

A někdy dokonce, díky ženám, se mohou povznést i někteří muži.

Ze života

Byl jednou jeden princ. A věřte, tenhle byl ze všech princů nejprincovatější.

Nejenže vypadal stokrát jako princ, také se tak choval.

A ty jeho oči!

Byly modré jako nebe a také nebe slibovaly.

Takové to nebe vlahé, malinko zamžené, to, co nespálí, ale naopak, pofouká, uklidní.

Občas to nebe problesknu paprsky, co rozsvítí celý den.

Princezna k princovi přišla už malinko potlučená.

To víte, prošla už více pohádkami s jejich divokými lesy, horami, stržemi, kameny a otrávenými jablky.

Leccos už zažila, i falešné prince.

Před tímto nejprincovatějším princem si dovolila být zase mladá, veselá a hravá a bezstarostně skočila do jeho očí. Plavalo se v nich jako v přívětivém moři.

Občas to moře trochu zabouřilo, ale to nic, žádný hurikán.

V moři měla princezna i vlastní ostrov.

I s horami.

Nadšeně lezla výš a výš, zapomněla na pády.

Závrať nezávrať, princ ji jistil, co by se asi tak mohlo stát?

A najednou... stalo se.

Že by nepřející ropucha, nebo zlá sudička? Nebo obojí?

Prostě to ráno, když se princezna komíhala ve výšce, princ pustil jisticí lano.

Nemohl jsem a nemohu s tím nic udělat, napsal potlučené princezně do nemocnice.

A bylo.

Proto píšu tuhle pohádku.

Princ nemusí být falešný.

Může být jen ne mocný.

Protože v dětství to byl ten nejvychovanější a nejzstrašovanější princ.
A ještě mu pevně vštípili, že ukazovat emoce nebo projevoval jakékoliv city
nemůže žádný muž, natožpak budoucí král.

P. S: Ach ano, strašidla nemusí mít svítící oči, velké zuby a neplíží se tmou.

Ta největší se schovávají v našich myšlenkách.

Nebo bych měla napsat předsudcích?

* * *

Raději bys

V lese

Potkal vílu

Jenže

Víly neléčí

Víly

Mohou

Nemilosrdně

Trestat

Lidskost

Takové

Malé chyby

Praskliny

Pro jiskry života

Víly

Neznají

Oheň krve

Jen diamant dokonalosti

A čarodějnice pokud nehoří

Vaří lektvary uzdravení

PROSINEC

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Čas dárků

Vánoce jsou zvláštní čas.

Čas rodiny i ocenění skororodiny v zaměstnání.

A kromě těchto blízkých, které si nevybíráme, je to čas pozornosti k těm, které jsme si vybrali, ke svým partnerům, svým přátelům.

Všichni překotně chystají oslavy, překotně shánějí dárky.

Obchody otevírají své třípytivé pasti.

Všichni musí dostat dar.

A teď si představte, že máte svátek na Štědrý den.

A rodiče, kteří na takový svátek zapomínají.

Když jim to připomenete, odpoví: Vždyť máš dárky pod stromečkem.

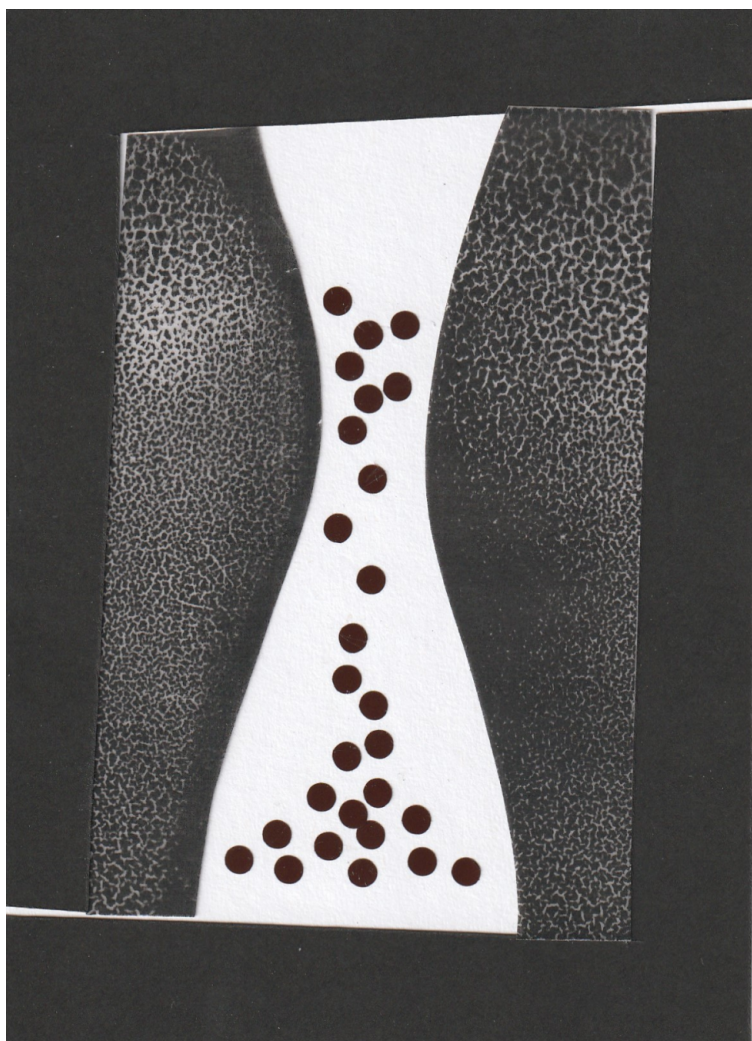
Ano, byla jsem ukřivděné dítě.

Ale ne že bych nic nedostávala.

Nejštědřejší Vánoce mi přinesly sedm knížek.

Ostatní dárky, jako třeba ponožky a rukavice jsem nepočítala.

Knížky jsem zbožňovala.

Takže i moje děti nacházely pod stromečkem knihy, a dokonce i vnoučatům jsem se je odvážila darovat.

Ale teď mě na Vánocích nejvíce fascinují rozsvícené cesty, ten příslib, že bude méně tmy a více světla.

Příslib zelených lístků, nejen jehličí.

Příslib květů, i když jsou zatím v nedohlednu.

A jak je to vlastně o Vánocích, narodí se Letní král, zatímco Zimní král vládne?

Ale určitě v ten kouzelný čas nikdo nevykřikuje, že andělé jsou vymyšlení, zapalování svíček že je pověra a zázraky že se nedějí.

A i ti největší skeptici se dívají na pohádky.

* * *

P.S.:

Sněží
Krajkoví vloček
Zpomaluje čas

Řeka času
Jen tak nevydá
Zlatinky moudrosti

Sníh
Plachtí
Jako vzpomínky

Prosít
Písek ztrát
Až k okouzlení
Vůní radosti

Jako
Naděje nových začátků
Nových vřelých začátků

To bývá
Recept na štěstí

P.F.: *Mnoho radosti a mnoho moudrosti v roce 2027 Vám přeje E. V.*

OBSAH

Prolog / Vladimír Gardavský: I kalendář může léčit	5
Leden / Pohádka první – kdy všechno začíná	7
Únor / Únor je nejsmutnější měsíc	9
Březen / Měsíc příběhů – o zvířeně a trochu i o mé rodině	12
Duben / Měsíc dětství	15
Květen / Měsíc laškující – O ptákovi	18
Červen / Měsíc jahodově pohádkový	20
Červenec / Měsíc červenání	22
Srpen / Měsíc dovolených	24
Září / Měsíc učení – O šťastné a nešťastné princezně	26
Říjen / Měsíc vyšších studií – Medicína	30
Listopad / Strašidelný měsíc – Dvě listopadové pohádky	32
Prosinec / Čas dárků	36

Kalendář plzeňský 2027

Eva Válková

Pohádky a vzpomínky

Prolog: Vladimír Gardavský

Ilustrace: Jiří Poslední

Redakce: Jana Horáková a Vladimír Gardavský

Typografie a grafická úprava: Miloslav Krist

Tisk: TYPOS, tiskařské závody, s.r.o.

Podnikatelská 14, 301 00 Plzeň

V Pro libris vydala Knihovna města Plzně, p.o.

Plzeň 2026

ISBN: 978-80-88282-37-2

Knihovna

Plzeň

